

V Konferencja Naukowa z cyklu
MUZEUM – FORMY I ŚRODKI PREZENTACJI
TECHNIKA I NAUKA W MUZEUM
MUZEUM OKRĘGOWE
IM. LEONA WYCZÓŁKOWSKIEGO W BYDGOSZCZY
25-27 września 2019 r.

Muzeum Okręgowe im. Leona Wyczółkowskiego przy wsparciu Narodowego Instytutu Muzealnictwa i Ochrony Zbiorów, w partnerstwie ze Stowarzyszeniem Muzeów Sztuki Inżynieryjnej oraz Szlakiem Wody, Przemysłu i Rzemiosła TeH2O w Bydgoszczy organizuje kolejną konferencję naukową z cyklu *Muzeum – formy i środki prezentacji* tym razem poświęconą *Technice i nauce w muzeum*.

Konferencja zostanie zorganizowana pod auspicjami Polskiego Komitetu Narodowego ICOM, Stowarzyszenia Muzealników Polskich, Stowarzyszenia Muzeów Uczelnianych oraz Stowarzyszenia Forum Edukatorów Muzealnych.

Podobnie jak poprzednie edycje, tegoroczna skierowana jest przede wszystkim do krajowych i zagranicznych środowisk muzealnych zajmujących się tworzeniem i prezentacją treści związanych z dziedzictwem technicznym i historią nauki oraz do ośrodków akademickich.

Jej celem będzie podjęcie refleksji teoretycznej oraz zaprezentowanie wyników badań i doświadczeń w następujących zakresach:

1. **Metodologia i metodyka tworzenia kolekcji materialnego oraz niematerialnego dziedzictwa technicznego i naukowego**
2. **Oryginał, kopia, replika, rekonstrukcja** – problematyka zakresu podejmowanych działań konserwatorskich dziedzictwa technicznego i naukowego oraz zasad opieki nad nim w zróżnicowanych warunkach (in situ lub w nowej przestrzeni)
3. **Prezentacja dziedzictwa technicznego i naukowego**
4. **Formy edukacji technicznej i naukowej / Wystawa polem działalności edukatorów**
5. **Rewitalizacja i adaptacja budownictwa postindustrialnego na cele wystawiennicze / Współczesna architektura muzealna**
6. **Turystyka industrialna i promocja dziedzictwa technicznego**
7. **Zarządzanie dziedzictwem industrialnym**
8. **Świadectwo wiedzy technicznej, muzealium czy nieruchomy zabytek** – skala opieki, zakres ochrony, obecne funkcje obiektu / **Prawne i praktyczne problemy klasyfikacji obiektu oraz wynikające z nich problemy zarządcze i użytkowe**

Powyższy – na pozór wąski – katalog zagadnień dotyka, poza muzeami stricte technicznymi i historii nauki, również większości muzeów historycznych i wielodziałowych, które gromadząc „świadków pamięci” nie mogą pomijać również aspektów związanych z rozwojem przemysłowym i naukowym, a w dalszej konsekwencji również gospodarczym danych społeczności. W znakomitej większości kolekcji historycznych znajdują się artefakty kultury technicznej i z tą kulturą związane, stąd do uczestnictwa w niniejszej Konferencji zapraszamy również pracowników muzeów historycznych i multidyscyplinarnych.

W ramach prezentowanych referatów, komunikatów oraz paneli dyskusyjnych szczególną uwagę chcielibyśmy skupić na ośmiu obszarach tematycznych:

1. **Metodologia i metodyka tworzenia kolekcji materialnego oraz niematerialnego dziedzictwa technicznego i naukowego**

Uczestnicy obrad prowadzonych w ramach niniejszego bloku będą próbowali udzielić odpowiedzi na następujące pytania: w jaki sposób współcześnie budować muzealne kolekcje techniczne i naukowe? Jak dokumentować w muzeach najnowszą historię techniki? Czy używane „wczoraj” sprzęty tj.: telefony, komputery czy nośniki dźwięku, winny „dzisiaj” zyskać miano muzealiów? Według jakich kryteriów przeprowadzić proces wartościowania i selekcji artefaktów, które winny znaleźć się w muzealnych kolekcjach? Czy potrafimy gromadzić i przechowywać techniczne i naukowe dziedzictwo niematerialne? Jakie znaczenie dla zrozumienia dziedzictwa technicznego ma jego kontekst społeczny czy też kulturowy i jak powinniśmy tego typu dziedzictwo dokumentować?

2. **Oryginał, kopia, replika, rekonstrukcja – problematyka zakresu podejmowanych działań konserwatorskich dziedzictwa technicznego i naukowego oraz zasad opieki nad nim w zróżnicowanych warunkach (in situ lub w nowej przestrzeni)**

Jaki jest dzisiaj status oryginału? Czy ma on nadal takie samo – priorytetowe – znaczenie jak dawniej, zwłaszcza w kontekście dziedzictwa technicznego i naukowego? Czy ważniejsze jest zachowanie w możliwie niezmienionym stanie urządzenia mechanicznego, czy też dbałości o jego sprawność, która związana jest m.in. z wymiana zużytych (oryginalnych) części na nowe? Ile części można wymienić, a ile oryginalnych winniśmy zachować by nadal mówić o obiekcie zabytkowym? Czy właściwym jest podejście konserwatorskie dopuszczające, czy wręcz nakazujące okresowe uruchamianie urządzeń w celu utrzymania jego sprawności?

Warto również podjąć dyskusję w jaki sposób przechowywać wielkogabarytowe muzealia w sytuacji ograniczonych środków magazynowych i finansowych oraz jak chronić te zabytki przed działaniem warunków atmosferycznych?

3. **Prezentacja dziedzictwa technicznego i naukowego**

Z roku na rok muzealnicy otrzymują coraz szerszy wachlarz możliwości i rozwiązań, które mogą wykorzystać przy organizacji wystaw, niemniej warto zastanowić się nad tym jak prezentować dziedzictwo techniczne i naukowe? Jak budować narrację na wystawie i jak nadawać kontekst prezentowanym eksponatom? Jak przedstawić działanie urządzeń, bądź doświadczyć jazdy zabytkowym powozem? W jaki sposób zaprezentować technologie i procesy chemiczne? Jak sprawić, aby muzealny gość poczuł zapachy i usłyszał dźwięki np. z kopalni czy parowozowni? Czy tradycyjna wystawa, opierająca się na prezentacji artefaktów i wydrukach wielkoformatowych, jest w stanie konkurować z ekspozycją o charakterze narracyjnym (modelu często wykorzystywanym w muzealnictwie historycznym), posiadającą teatralną aranżację i liczne, oddziałujące na różne zmysły i emocje, rozwiązania techniczne i multimedialne? Z drugiej strony zaś – czy uzasadnione jest ciągle podążanie drogą nowoczesnych rozwiązań technicznych i używanie wielu multimediiów zapominając nieraz o muzealiach? Czy nie zatracana jest przez to istota muzeum? A może warto podjąć interakcję z odbiorcą również poprzez formy analogowe – mniej zawodne i kosztowne?

W niniejszym bloku chcemy zastanowić się również nad zagadnieniem bezpieczeństwa, zarówno zwiedzających wystawy i uczestniczących w działaniach edukacyjnych, jak i samych muzealiów próbując odpowiedzieć m.in. na pytania: jak w bezpieczny sposób prezentować dziedzictwo techniczne np. w dawnych kopalniach czy fabrykach? Czy, a jeśli tak, to na jakich zasadach uruchamiać eksponaty wielkogabarytowe np. kombajn górniczy czy lokomobilę?

Doskonalenie warsztatu muzealnika wymaga kontaktu z wystawami wykonanymi przez pracowników innych muzeów. W niniejszym bloku planujemy prezentację ekspozycji, które zdaniem autorów (lub odbiorców) powinny być wskazywane jako przykłady dobrych praktyk. Możliwe będzie również wykazanie i konstruktywna krytyka błędów popełnianych przy realizacji wystaw.

4. **Formy edukacji technicznej i naukowej / Wystawa polem działalności edukatorów**

Wraz z rozwojem muzeów edukacja muzealna zyskuje coraz większe znaczenie. Powstają złożone projekty oraz wystawy, będące elementem szerszego programu o charakterze edukacyjnym. W związku z tym warto spróbować odpowiedzieć na następujące pytania: w jaki sposób ciekawie, zarówno dla młodego, jak i dojrzałego odbiorcy, opowiadać historię techniki i nauki – dla jednych będącą dziedzictwem niechcianym, dla innych zaś dziedzictwem odkrytym? Jak zaangażować odbiorcę do wspólnego doświadczania przemysłowej historii? Czy merytoryczne przygotowanie edukatora muzealnego / przewodnika jest wystarczające, aby mógł zainteresować widza prezentacją tego typu dziedzictwa. Wydaje się, iż ważnym postulatem środowiska muzealnego winno być określenie kierunków działań w celu stałego podnoszenia wiedzy edukatorów / przewodników w zakresie prezentowanych obiektów techniki.

W niniejszym bloku tematycznym chcemy poruszyć także kwestie związane z uczestnikami działań muzealnych zwracając uwagę na różnicę w oczekiwaniach różnych grup odbiorców: od rodzin z dziećmi poczynając, poprzez grupy przedszkolne, szkolne i uniwersyteckie, na osobach dorosłych i seniorach kończąc. Pragniemy skupić się również na odbiorcach o specjalnych potrzebach – osobach z różnego rodzaju dysfunkcjami (fizycznymi i społecznymi) i obcokrajowcach – nie znających zarówno języka, jak i kultury i historii naszego kraju.

Ważną częścią tego bloku będzie dyskusja nad rolą edukacji w muzeum, w szczególności nad tym jak powinna przebiegać współpraca pomiędzy edukatorami muzealnymi, kuratorami i całym zespołem pracującym przy organizacji wystaw? Jak budować zespół i jak podzielić kompetencje pomiędzy jego członków?

Na koniec chcemy zastanowić się nad potencjałem wykorzystania odtwórstwa dawnych rzemiosł i zawodów w procesie nauczania o historii techniki i to zarówno w kontekście warsztatów dla szerokiego odbiorcy, jak i prowadzonych przez muzea kursów mistrzowskich dla przyszłych rzemieślników. Działania na rzecz przekazywania myśli technicznej i technologicznej tzw. „ginących zawodów” jest wyrazem odpowiedzialności muzeów nie tylko za zabytek i jego przetrwanie, ale także za proces jego powstawania, który jest immanentnym elementem zachowywanego dziedzictwa.

5. **Rewitalizacja i adaptacja budownictwa postindustrialnego na cele wystawiennicze / Współczesna architektura muzealna**

W muzealnictwie mamy wiele przykładów rewitalizacji budynków niemuzealnych i adaptacji ich na cele wystawiennicze. Jakie korzyści i jakie problemy przynoszą tego typu realizacje? Na ile możliwe jest przystosowanie przestrzeni pierwotnie niemuzealnej, często poprzemysłowej, do nowych funkcji? Jakie skutki dla przestrzeni miejskiej i tkanki społecznej przynosi zamykanie fabryk, a jakie zmiana ich funkcji na cele muzealne czy kulturalne?

W ostatnich latach można zaobserwować znaczący wzrost liczby realizacji nowoczesnej i zarazem nierzadko nowatorskiej architektury muzealnej. Efektem kosztownych prac nad muzealną infrastrukturą są nowe budynki, a nawet całe kompleksy przeznaczone na działalność muzealną. W związku z tym warto spróbować odpowiedzieć na następujące pytania: czy działania te generują wyłącznie korzyści? Czy stać nas na nowe gmachy muzealne? Czy nowe realizacje powinny pełnić rolę ważnego akcentu wizualnego w przestrzeni miasta (tzw. ikony architektonicznej)?

6. **Turystyka industrialna i promocja dziedzictwa technicznego**

Turystyka kulturowa zyskuje na popularności, co skutkuje powstawaniem coraz większej liczby szlaków tematycznych prezentujących dziedzictwo z danego zakresu. Czy zarządzanie dziedzictwem technicznym i naukowym (zwłaszcza tym gromadzonym w muzeach) za pomocą szlaku to dobre rozwiązanie zarówno dla odbiorcy jak i dla muzeum? Czy nastawienie na masowego odbiorcę i działania wpisujące się w szeroko rozumiana popkulturę, często realizowane na szlakach turystycznych, to dobra droga dla muzeów? Co zyskują, a co tracą muzea znajdujące się na różnego rodzaju szlakach kulturowych? Czy szlak kulturowy to skuteczne „narzędzie” promocyjno-turystyczne danego regionu? W jaki sposób szlak kulturowy, aby właściwie funkcjonować, powinien być zarządzany?

7. **Zarządzanie dziedzictwem industrialnym**

W niniejszym bloku tematycznym chcemy skupić się na modelach zarządzania dziedzictwem sztuki inżynierskiej oraz na procesach zmiany funkcji danych miejsc wprowadzanych przez podmioty zarządzające. Chcemy również porozmawiać o tym z jakimi problemami (finansowymi, prawnymi, logistycznymi) muszą mierzyć się właściciele, użytkownicy i zarządzający tego rodzaju dziedzictwem.

Ważną sferą działań muzeów (zgodnie z uchwaloną podczas Generalnej Konferencji ICOM w Mediolanie w dn. 3-9 lipca 2016 r rezolucją pt. *Odpowiedzialność muzeów za otaczający je krajobraz*) jest odpowiedzialności za kształtowanie przestrzeni miejskiej. W związku z powyższym warto zadać sobie pytania o to: czy muzeum winno stać się miejscem dyskusji związanych z przestrzenią obywatelską? Czy rolę czy muzeum jest zabieranie stanowiska ws. przestrzeni publicznej?

8. **Świadectwo wiedzy technicznej, muzealia techniczne czy nieruchomy zabytek – skala opieki, zakres ochrony, obecne funkcje obiektu / Prawne i praktyczne problemy klasyfikacji obiektu oraz wynikające z nich problemy zarządcze i użytkowe**

Czy zakres opieki muzealnej nad świadectwami i zjawiskami techniki i nauki ma odmienne, krzyżujące się aspekty zarządcze w muzeum? Czy obiekt historii techniki podlega sekwencjonowaniu czy łączeniu zdarzeń/zjawisk, które doprowadziły do jego powstania, istnienia i użytkowania (działania, efektów)? Jak w praktyce najskuteczniej zagwarantować prawną skuteczność opieki nad obiektami techniki i ich muzealną użyteczność, biorąc pod uwagę takie zagadnienia, jak:

- inwencja, koncepcja, projekt i dokumentacja niematerialnego dowodu myśli technicznej, a także wdrożenie organizacji produkcji i jej logistyka, czyli niematerialny proces historyczny, będący udokumentowanym aspektem obiektu materialnego,
- wytworzenie materialnego obiektu techniki (proces stawania się),
- zapewnienie działania / sprawności i efektu – obserwacja i uczestnictwo w procesie produkcji za pomocą obiektu techniki,
- prezentacja obiektu techniki i efektów jego działania,
- powyższe problemy a określenie granic prawnej opieki nad muzealium.

- **Zgłoszenia na Konferencję** przyjmowane są **wyłącznie** poprzez formularz umieszczony na stronie www.konferencjamob.pl/rejestracja. **Formularz rejestracyjny aktywny będzie od dnia 15 lutego 2019 r.**
- Osoby zainteresowane wzięciem udziału w Konferencji zobowiązane są przestać organizatorom tytuł i abstrakt wystąpienia (wraz ze zdjęciem – w celu umieszczenia na stronie Konferencji – oraz zgodą na jego użycie) do **31 marca 2019 r.**
- **Czas wygłaszania referatu nie może przekraczać 20 minut.**
- Organizatorzy zastrzegają sobie prawo wyboru referatów, które zostaną włączone w program Konferencji. Autorzy wybranych referatów zostaną poinformowani o przyjęciu zgłoszenia do dnia 15 maja br. Po zakończeniu Konferencji przewiduje się wydanie drukiem wybranych referatów.
- **Udział w Konferencji jest płatny** i wynosi:
 - 350,00 zł – w ramach opłaty zapewniamy wyżywienie podczas trwania Konferencji, materiały konferencyjne, korzystanie z atrakcji dodatkowych, (bez noclegu);
 - 450,00 zł – w ramach opłaty zapewniamy nocleg w pokoju dwuosobowym (2 doby), wyżywienie podczas trwania Konferencji, materiały konferencyjne, korzystanie z atrakcji dodatkowych;
 - 550,00 zł – w ramach opłaty zapewniamy nocleg w pokoju jednoosobowym (2 doby), wyżywienie podczas trwania Konferencji, materiały konferencyjne, korzystanie z atrakcji dodatkowych;
- Regulamin Konferencji *Technika i nauka w muzeum* dostępny jest na stronie www.konferencjamob.pl/regulamin
- Wszelkie informacje dot. Konferencji można uzyskać kontaktując się z Sekretarzem Konferencji – p. Adrianną Adamską – mail: konferencja@muzeum.bydgoszcz.pl; tel.: 52 585 99 26 lub na stronie internetowej konferencji – www.konferencjamob.pl.

Organizator:

Muzeum Okręgowe
im. Leona Wyczółkowskiego
w Bydgoszczy
Instytucja Kultury Miasta Bydgoszczy
85-006 Bydgoszcz, ul. Gdańska 4
telefon: 52 585 99 66, fax: 52 585 99 68
sekretariat@muzeum.bydgoszcz.pl
www.muzeum.bydgoszcz.pl

Przy wsparciu:

NARODOWY
INSTYTUT MUZEALNICTWA
I OCHRONY ZBIORÓW

Pod auspicjami:

Partnerzy:

